

Фароғат Камолова

УЗОҚ САФАРЛАР

*Онам Тошбиби Ҳошим қизи хотирасига
таъзим ила бағишлайман.*

Уз 2
К 20

К $\frac{4702570200-188}{M32(04)-87}$ Доп. 87 © Гафур Гулом номида-
ги Адабиёт ва санъат наш-
риёти, 1987 й.

БАҒИШЛОВ УРНИДА

Севгим, Сизнинг ҳақда ўйлайман бот-бот,
Кўнглимни тўлдирар иссиқ чехрангиз.
Қувонч, армонларим фақат Сиз билан,
Кўнглим тордаги мунис жаранг—Сиз.

Янги кун бўлдингиз доим мен учун,
Оқшомлар осмоним, Сиз —ҳилоллим.
Сиз билан энг гўзал шароблар ичдим,
Рост бўлди ҳаётим, менинг борлигим,

Ватаним бўлдингиз, мени бағрида
Меҳр бешигига солиб улгайтган.
Мунис онажоним Сизнинг тўғрида
Бешигим қошида аллалар айтган.

Энди-чи, Сиз менга азиз хотира,
Онам тўғрисида ёруғ ситамсиз.
Бизнинг бошимизда энди бир йўла
Ҳам ота, ҳам она бўлган одамсиз.

Нима десам яна Сизга, азизим,
Ҳар ҳолда, Сиз менинг кўз қароғимсиз.
Сиз — менинг меҳрибон огажонларим,
Уч ёнда суянган учта тоғимсиз.

Дўстларим қалбида ёнган оловлар —
Меҳр, садоқати Сиз туфайлидир.

Опам ва синглимининг менга атаган
Эзгу муҳаббати Сиз туфайлидир.

Жажжи гўдакларим—иккита қўзим,
Тақдир менга берган қўш чирогим — Сиз.
Ҳамфикрим, ҳамдардим, нузли юлдузим,
Қўнглимининг далдаси Сиз — ўртоғимсиз,

Сиз сабаб қўнглимдан аламлар нари,
Баланд осмоним, Сиз — ҳилоллим.
Севгим, мен бахтлиман Сизнинг туфайли,
Рост бўлди ҳаётим, менинг борлигим.

ЎЗБЕКИСТОН

Еруғ тўкар сенда ҳар жисм,
Ватаи, нурлар билан йўргаклик.
Сенга Қуёш таплаган исм
Ва Табиат берган гўдаклик.

Шамол — Вақтнинг беланчагида
Кулиб ётар алвон гулларинг.
Муҳаббатнинг илк чечагида
Юракларда ўзинг гулладинг.

Тоғларингдан кетмади қорлар,
Боғларинг бор, тўқни, эртақдай.
Тўрт томонга ошиққан йўллар
Ўтиб кетар бизнинг юракдан.

Тонг мисоли осойиш, сокин
Қишлоқларинг гулга бурканган.
Сени севган фарзандлар учун
Севгига ҳам сизмас экансан...

Деҳқоннинг шамолга ёйган даласи
Қурийдн тонгларнинг пок нафасида.
Пахтазорга келган аёллар каби
Булутлар кезади кўкда осуда.

Енбошда қорайиб кўринган тоғлар
Гўё мангуликнинг эски қўрғони.
Бир ёнда кун сайин юксалиб борар
Оқ тоғлар мисоли пахта хирмони.

Куз кексайиб қолган қўшиқчи мисол —
Жимгина ястаниб хаёллар сурар.
Пахтазорга келган аёллар ундан
Муҳаббат ҳақида қўшиқлар сўрар.

ТИНЧЛИК ҲАҚИДА

Сизга ўз тилингиз керак,
Ўзбекми, бошқа.
Бир-бировни яна яхши тушуноқ учун,
«Севаман» сўзини биласизми, биз
юз тилда, минг тилда
айтмоғимиз мумкин.
Одамлар, азизларим,
минг тилда сўзловчи сирдошларим менинг,

Одамлар, азизларим,
катта қўшиндаги сафдошларим менинг.
Сиз Бахт хусусида
ўйлайсиз тинмай.
Бахтнёр бўлмоқни истайсиз жуда.
Албатта!
Бироқ сиз биласиз
бевақт ўлмоқнинг

энг огир, энг ёмон томонларини.
Шундан
сиз учун Бахт — ўзингиздай кичик.
Шунданми,
Бахтсизлик — замнидай катта.

Одамлар, азизларим,
минг юртда яшовчи ватандошларим,
ёнма-ён яшовчи қўшниларим менинг,
Сизга юртлар керак,
Ватанлар керак.
Осмоннинг поёни йўқ эканига
ишонмоғингиз учун,
шу осмон остида яшаган халқнинг
оғриги, армони йўқ эканига
ишонмоғингиз учун,
халқлар келажаги учун, одамлар,
эркин юртлар керак,
озод Ватанлар!

ЭРТА КЎКЛАМ ШЕЪРИ

Куламан, йўлимда гуллар кулади,
Ҳинглайман, кўз ёшим гўёки шабнам.
Боғлар юрагимга яқин келади,
Шу кўклам сингари ўзим ҳам шодман.

Оҳиста тўкилар ўрик гуллари,
Гўё бир йигитнинг кўнгил изҳори.
Қўлларимга олиб бахтли бўламан
Ёридан хат олган қизлар мисоли.

* * *

Шафқат қила олмас ҳеч ким гуллардек
Узининг шафқатсиз душманларига.
Душманин қўлида бамайлихотир
Гуллардек очилиб кетолмас ҳеч ким.

* * *

Олдинда не кутар, бари меники,
Умиднинг кенглиги, орзу оқлиги...
Ортимда қолганининг ҳаммаси бекор,
Қолгани арзимас, у — қашшоқлигим.

* * *

Турналар учмоқда. Нимадир янги.
Куз—ганиш ишқ фасли, эски ҳақиқат.
Аёлга берилган ҳасратлар каби
Абадий туюлмай ҳар бир дақиқа.

Унутилган надир? Турналар учар.
Паришонлик эмас, ҳавас биздаги.
Қайларга кетмоқда тайёра—қушлар?
Соғинчдай кучлидир кетми истаги.

Кузагар кўкдаги турналар сафини,
Дарахтлар япроғин тўкар жимгина.
Сўнг бор ўпган каби ёрнинг суратини
Куз ҳам далаларни ўпар жимгина.

* * *

Унутилган хотирани тун тўлқинлари
Юзасига олиб чиқар экан бирма-бир,
Кўрган сирли тушларимга таъбир ахтариб
Менинг тақдир китобимни варақлар кимдир.

Истамайман. Илми нужум бир ёнда қолиб
Саодатни истайман мен, лекин бари бир,
Гўё ойдин кенгликларда хотиржам ёйиб,
Менинг тақдир китобимни ўқийди кимдир.

Санамайман ҳисобимда қолган кунларни —
Бир нимани илгимоққа шошилган каби.
Санамайман юлдузларни. Санаганларим
Туннинг баланд юзасига қалқиб чиқади.

ОВОЗ

Жимликда эшитилган овоз бу,
ниҳоятг ожив бир инвир,
нафасига ўхшар шамолиянг.

Яланг оёқларнинг шарпасига ҳам
қулоқ бериб турсанг, ўхшайди бир оз.

Жимлик эса гўё оч қолган одам,
Нон ушоғи каби тўкилар овоз.

* * *

Менинг билганларим аччиқ ва чучук,
Менинг кўрганларим оқ билан қора.
Дунё — носангиси эгри тарози,
Ким ундан норози, ким эса рози.

Ҳар нарса коинот хотирасида
Узоқ сақланади, нима ҳам дейман,
Мени кўрганлар бор юз йиллар аввал
Паранжи ёпинган аёллар билан.

Нега ишонмайсиз? Сизни алдадим.
Лекин гап аслида севгимиз ҳақда.

Мени севолмайсиз, бироқ бу бахтни
Мунажжимлар кўрар юз йилдан кейин.

Менинг-чи, кўрганим ёлгон билан чин,
Менинг татиганим аччиқ ва чучук,
Умримга ўлчовмас эгри тарози,
Ким ундан норози, мен эса рози.

* * *

Фурсат қисқа. Ун йил ё юз йил.
Бу покиза тонгларнинг ҳаққи.
Айрилиқнинг умри қисқадир,
Айрилиқнинг йўли — энг яқин.

Қайта куймас куйиб бўлган шам,
Ёлборса ҳам қора зимистон.
Лекин узоқ яшайди, ишон,
Бағримни жим тилган бу исён.

Фурсат узун. Юз йил ё минг йил.
Менда яшар бу ёруғ сезим.
Муҳаббатнинг умри узундир,
Муҳаббатнинг йўли — энг узун.

АЁЛ

Менга ҳамма нарса берган Табиат,
Бахтиёр бўлмаслик гуноҳ, эҳтимол.
Менинг ҳаётимни минг бор чекиб дард
Бошидан кечирган ҳар ўтган Аёл.

Фигон билан тўла қадимий вусъат
Мендан кутар энди ўзга овозни.
Қадим дардлар берган менга Табиат,
Уни яшамоққа бир бахтли Ёзни.

Ҳар келган кўкламга кўнглимни очиб,
Ҳар кетган фаслни дилда қолдирдим.
Қайта ўлдиради мени бу жозиб —
Ким учун ёндим мен, кимни ёндирдим.

Жангга кирганимнинг жони ардоқли,
Мен учун асради уни худолар.
Менинг севганимнинг қўли қадоқли
Оғриқларин олиб эсди саболар.

Жонини асраган мен ўзим эдим,
Ўзим олдим унинг оғриқларин ҳам.
Шундан бу дард қадим, оғриқ-да қадим,
Мангу яшайверар мен севган Одам.

Атроф-жавонибда сирли бир олам,
Юракда муҳаббат яшар ботиний.
Ҳақиқатнинг улуғ кунида мен ҳам
Жимгина айтаман унинг отини.

Ҳеч нима сўрмайман бир бошим учун,
Номини шивирлаш—асралган ният.
Ҳеч нима сўрмадим, озод дил қушим,
Менга ҳамма нарса берган Табиат.

ТУНДА ҚЕЛГАН ШЕЪРЛАР

1

Ташқарида кезар изғирин шамол,
Совуқ уриб кетди юлдузларни ҳам.
Кеч кузда очилган чаноқлар мисол
Юлдузлар жунжикиб порлайди бу дам.

Нола қиладилар балиқлар кўкка,
Улар жон бермоқда ойга кўз тикиб.

Сени адаштириб қўйдимми, Ҳасрат,
Ҳеч кимса билмаган бахтдан энтикиб?

2

Ёмғир ёғар, шамол тиним билмайди.
О, менинг шамолли, ёмғирли умрим.
Юлдузлар ҳамдардим узун тунларда,
Юлдузлар — энди йўқ кўзларнинг нури.

Ахир мен биладан бир кун юпунлар
Ўзларини билиб гадоёларга тенг,
Ҳар эшик олдида тиланадилар:
«ОВОЗ беринг менга, БОШПАНА беринг».

3

Ёмғир, ёмғир, кимнинг арзандасисан?
Эзиб юбординг-ку, юракларимни.
Кимни йўқотдинг, айт, айтақол, ёмғир,
Синдирма дераза — тилакларимни.

Наҳотки бир ўзинг тўлдирмоқчисан
Шу кўҳна дунёнинг кемтикларини?
Ёғавер, бир куни очасан, ёмғир,
Ҳасратнинг самовий эшикларини...

* * *

Ташланганман ўтли оқимга,
Ўша ўтли оқим ё ўзим.
Яқин қилар бунчалар кимга,
Кундузларим — оловнинг изи.

Тунлар, кимнинг хотираси бу,
Кечмиш билан ўзим қолдимми?

Тунлари ким кечирган қайғу
Тўлдиради менинг ёдимни?

Чекланмадим ўз дардим билан,
Умрим билан чекланмадим ё,
Ташланганман ўтли сқимга,
Оқиб борар мен билан дунё.

* * *

Тун хаёллар мисоли узун
Деразамга келиб урилган.
Сенинг расминг чизмоқлик учун
Менга қуюқ ранглар берилган.

Яна менга берилган тоқат
Бефарқлигин енгмоққа Туннинг.
Ўз ҳуқуқин таъкидлар соат,
Бир бўлаги каби бутуннинг.

Бу лаҳзалар, дардлар идрокка
Нафис чизгиларда чизилган,
Хотира ҳам яқин юракка
Гуллар каби, янги узилган.

* * *

Ойдни йўл. Маъюс дил. Ҳасратим енгил —
Гул баргига қўнган капалак янглиғ.
Кенг дала. Юлдузлар ва бир Хотира,
Мени олмай ўтар бу тун — қаролиғ.

Мен қайтмоқ нстайман, Ойга қарайман.
Бир ёруғ умидга қайтади борлиқ.
Йўл узун. Мен ўзим. Саҳарларим жим.
Мени ташлаб кетар бу тун — қаролиғ..

* * *

Атрофга боқ, кетаётган Куз
Нима сўрар эртанги кундан.
Эртанги кун қайдадир олис
Нималарни тайёрлар зимдан.

Юрак тинглар, титраганча жим
Япроқларнинг серсўзлигини.
Руҳга тинмай таъкидлайди ким
Сукунатнинг чексизлигини?

Шамол учар, тортқилар яна
Мангуликда бу соатларни.
Ингранади садолар ана —
Сукунатнинг жароҳатлари.

Сен қарагин, ишон астойдил,
Далаларнинг ранги ўзгарар.
Оппоқ қорлар босиб келар йўл,
Бугун йўллар осмонга қадар.

Атрофга боқ, кетаётган Куз
Сўрар ойнинг секинлигини.
Юрак тинглар ва сўрар ёлғиз
Ҳаволарнинг эркинлигини.

* * *

Кузнинг сўнгги кунларида Ер
Бўшаб қолган кенг уйга ўхшар.
Қуёш олиб кетилаётган
Чиройли ва юм-юмалоқ шар.

Узоқлардан мўралаган Қиш
Қўяр бир-бир ўз шартларини.

Қиёфасин йўқотмоқда Куз,
Силкир олма дарахтларини.

Ҳар дарахтда оғир бир ҳолат:
Икки инжиқ фасл талаби.
Бир одамга боғланиб қолган
Икки аёл тақдири каби.

* * *

Оқиб кетар булутлар бу кеч.
Кутилмаган ҳислар кўчкини.
Четлаб ўтмас ҳеч кимни севинч,
Қайгу эса эзмас ҳеч кимни.

Меҳр сўрган нозик кўкатдек
Юрагимни орзиқтирар Бахт.
Шамоллардан омон дарахтдек
Ишонч билан ўсар Муҳаббат.

Мен кираман, менинг хонамда
Ҳамма нарса сурат каби тинч.
Фақат жимжит ўша оламда
Мени жуда кутади согинч.

Бундай кунда ҳар бир дақиқа
Сахнийроқдир узун кундан ҳам.
Сен келмайсан. Бугун мен хафа
Бўлолмайман ҳатто сендан ҳам.

* * *

Ишонгандан қаттиқ ишонар кўнги.
Бузилмас сукутнинг тигиз қатори.
Мени севсанг агар мен учун кўндир,
Минг биринчи мўъжизага баҳорни.

Бу ердан кетаман бир нима излаб.
Қабртошлардаги Кун ёзувлари.
Одамларнинг минг хил қарашларини
Ювади фурсатнинг оқар сувлари.

Мен эса мўъжиза кутаман сендан.
Қолган нарсаларнинг, майли, ҳаммасин
Хотиржам кузатай сўнгги йўлга мен.

Дунё — хоҳишларнинг тор бир қафаси,
Истакларнинг тор бир қафаси — дунё.
Бари бир, мўъжиза кутаман сендан.

* * *

Кун бўйи бўғриққан кўллар тиниқар.
Ойнинг нурларини ҳўплайди бардам.
Нигоҳлар илғайди абадийликни,
Мени алдамайди қайгу ҳам, бахт ҳам.

Сочилган китобининг варақларига
Ўхшайди далалар ойнинг нурида.
Менинг ўзим эса ўша китобга
Битилган бир сўзга ўхшайман жуда.

* * *

Оқ туним. Соҳилим. Оралиқ йўлим.
Шамолнинг ҳукмида. Оғриқ — юракда.
Бир овоз куйдирар мунглиг дилимни
Бахтсизлик мисоли. Оғир юракда.

Юлдузлар порлайди маънос қувончда
Зарралар дилимда порлаганидай.
Севгим, Сиз мен билан яшарсиз энди
Тилаб-тилаб олган ички ғанимдай.

Шивирлаш — лабларнинг ёлғиз истаги.
Шамолнинг истаги — билмоқ бу ҳолни.
Овозим. Самога етган хаёлим.
Юлдузим тўкилар. Нурим. Ғуборим.

* * *

Хонада ёнма-ён ёқилган шамлар
Балки руҳингизни шод қилар, она.
Бошини жимгина эгган одамлар
Сизнинг дардингизни ёд қилар яна.

Оловни севмоқ ҳам исён, онажон.
Шамлар ёндирилган, кенг хона — суқун,
Ёдингиз равшандир, расмингиз — олов,
Жимгина бош эгган одамлар учун.

Оловни севмоқ ҳам исён, онажон.

ЭЗГУЛИК ИҶЛИДА

Иёл йўқ, ўсган эди бунда қалин бир ўрмон,
Офтоб тушмас бир жой эди, соя тим эди.
Бир тўп одам дарахт кесиб йёл очди равон,
Қайдан келди?
Қайга кетди?
Улар ким эди?

ҚУШИҚДАН СЎНГ

Жимлик — ҳарир парда.
Кўнглингдаги ҳамма нарса
Кўринар ундан.
Қўшиқдан сўнг,
Яна ҳам гўзалроқ
Кўринар фақат.

Овоз тинди, сукунат чўкди.
Аммо не куй, юракка ўтган?
Бунда барча чироқлар ўчди.
Қайдан бу нур, мени ёритган?

Қандайин куй яралмоқдадир
Бугун менинг қулоқларимда?
Сукунатми, енгилган ахир,
Бошин қўйган оёқларимга?

Ўйми ёришади бошимда?
Сўзлаётган менинг кўзимми?
Хаёлларим кўзим ёшида,
Ёритмоқда менинг ўзимни.

Овоз тинди. Сукунат чўкди.
Нима куй у юракка ўтган?
Бунда барча чироқлар ўчди.
Қайдан бу нур мени ёритган?

ОИБЕК ШЕЪРЛАРИНИ УҚИБ

Кезиб юрсанг то тонгга қадар
Оёқларинг юриб толмайди.
Кенгликларга шивирла, сўзлар
Кўнглингга ҳеч оғриқ солмайди.

Оёғингга тегмайди замин,
Бошинг эса ойга етади.
Унутилар борлигинг, каминг,
Юрагингдан нурлар ўтади.

Унутасан ҳамма нарсани,
Ташвишлардан кетасан нари.
Кўзларингда тиклар Ватанни
Сўзнинг янги, ёруғ нурлари.

* * *

Самарқанднинг энг қадимий майдонларида
Йиллар изин супуради шамоллар бекор.
Шу майдондай қадим халқнинг фикри ёдидан
Шамоллардай ожиз кетган шоҳлар изи бор.

Самарқанднинг энг қадимий майдонларида
Тарих бордир, унинг ҳақли мулкин қайтаринг,
Озод ўтган қора қуллик замонларидан —
Излари бор энг бахтиёр қаландарларнинг.

НИДО

Кечмадим дунёдан, толедан кечдим,
Дил етмас дардлар бор йўл адоғида.
Кечикмадим дардга, бахтга ичикдим,
Сен мен билан қолдинг, дилнинг доғидай.

Теран тонглагимнинг тоза умиди,
Чорлайверар олис тоғлар қоридай.
Кўнгил интилгани ақоидмиди,
Сен қолдинг, мен билан, дилнинг зоридай.

Барчага баробар қисмат мени ҳам
Аямай, ўчирди тунлар ёдидан.
Кетмаганлар кетди, ўтмаган ўтди,
Сен қолдинг, сен қолдинг, дилнинг доғидай..

* * *

Ватанинг ҳақида ўйламоқ...

Мен энди биламан
ниҳояси йўқ.
Аммо қайта-қайта тушдим бу йўлга.
Чунки баланд эди фикримдан Осмон.

Чунки мен Қуёшни севардим қаттиқ.
Чунки мендан кучли эди Муҳаббат,
Мендан кучли эди бу ёруғ Армон.

Ватанинг ҳақидА ўйламоқ...

Энди биламан,
миллион хил бўлади
одам дегани.
Аммо мен Ватанни ўйласам доим
кўз олдимга келар пахтакор отам.
Эҳтимол, отамга ўхшар Ватаним.

Чунки пахта каби оқарган сочи.
Чунки ёшлиги йўқ энди отамнинг.
Сира иккиланмай берган Ватанга.
Мен энди биламан,
отам ёшлиги
мангу ёшлиги биз севган Ватаннинг...

* * *

Дунёда ҳеч нима «бемаҳал» эмас.
Даҳшатли эмасдир ҳеч бир жиноят,
Юртингда бошланса уруш агарда.

Қўрқинчли бўлолмас мангу айрилиқ.
Бардошдан битилар ҳар бир «соғинч хат»,
Юртингда бошланса уруш агарда.

Улим йигит учун жасорат, мардлик.
Ундан азиз эмас бирор-бир фарзанд,
Юртингда бошланса уруш агарда...

* * *

Таассуротлар олинган қарзга
Кечалардан, Тонгдан, Кундуздан.
Қайтиб олар бир кун Табиат
Яхши-ёмон ўйларни биздан.

Бахтсизлик йўқ, бахт берди ҳаёт.
Бахтсизлик бир одамга боғлиқ.
Бир кун тоза таассурот билан
Фарзандларга қолади борлиқ.

Бахтсизликни қолдирмас ҳеч ким
Фарзандларга саросимли кеч.
Оталардан қолар ўктамлик,
Оналардан мунис бир севинч,

Келган каби дунёга одам
Ҳаёт берган илк севинч билан,
Енгиб кетар, бахтли ҳаётдан
Сўнги ғамин сўнги куч билан.

ТУКИЛАЕТГАН ОЛМА ГУЛЛАРИ

Гуллар тўкилади оппоқ қор мисол,
Гуллар тўкилади эриниб хиёл.
Бунда илоҳиймас ҳеч нима, фақат
Олма хаёл сурар, гўзал бир хаёл.

* * *

Умрингиз пахтазор далада ўтар,
Сиз учун фарқи йўқ ёзу қишларнинг,
Дада, унутгингиз келмасми экан
Оғриқли ўрнини йўқотишларнинг.

Биз учун яшайсиз, асрайсиз бизни,
Қутмайсиз тақдирдан бахтнинг ортиғин,
Аммо бизларга ҳеч раво билмайсиз
Ҳамон босилмаган кўнгил оғриғин...

* * *

Оппоқ булутларни тутатмоқда тун.
Бу совуқ шамоллар қор олиб келар,
Кимнингдир кўнглига худди шу бугун
Гуноҳкор кексалик таширф буюрар.

Оппоқ булутларни тутатмоқда туц.
Ерга тўкилади сўнгги шивирлар.
Кимнингдир кўнглида худди шу бугун
Гўзал сирлигини йўқотар сирлар.

Оппоқ булутларни тутатмоқда тун.
Кўнгил бир илиқлик излар бу маҳал,
Чироқ ёнган ҳамма уйларда бугун
Илиқлик излаган одамлар яшар.

ҚАРИЯ

Юзида —
Шафақнинг
Шуъласи.
Кўзларда —
Тундаги
Сокинлик.
Қуёш ботар пайтда
Шафақ рангида
Жим ёнган гулларга
Ажиб яқинлик...

* * *

Сенинг тайёрланган жавобларинг бор,
Тақдир белгилаган барча ҳукмга.
Менинг ҳеч тугамас умидларим бор,
Айтгин, мен уларни бағишлай кимга?

Муҳаббат қачондир тўқилган қафас,
Фақат озодликни севганлар учун.
Кимга тушунтирай бу ҳақиқатни,
Айтгин, ҳамма нарса равшан бўлган кун?

Айт нима қиламиз сўлим баҳорни,
Ёзга узоқлардан ваъдалар берган?
Тушунса, эҳтимол, тушунтирсалар,
Ёз ҳам олиб кетар ўзи-ла бирга?!

Бахтли бўлмоқликнинг сабаби қайда,
Сен буни билмайсан, билганлар борми?
Ҳамма нарса ойдаё равшан бўлганда,
Айт, нима қиламиз сўлим баҳорни?

* * *

Мени хафа қилмассан асло,
Қўполликлар қиласан унга.
Чигалликни бироқ сен ҳатто
Тушунтиролмайсан ўзингга,

Сўзсиз итоати у қизнинг
Қўнглингга кўп шубҳалар солар.
Орамизда ҳар сафар бизнинг
Ечилмаган саволлар қолар.

Мулойимлик ҳал қилинмаган
Душманликдай ортар адоват,

Қўполлигинг ҳеч билинмаган
Назокатдай унга берар бахт...

* * *

Кўзларинг қаърида бир тун — туби йўқ,
Халоскор йўқ ундан қутилмогимга.
Тақдирнинг ҳукмида бир йўл — сўнгги йўқ,
Мен етмоқ нистайман то адоғига.

Бир қилич — юракка бориб етади,
Бир олов ёқади дилни, жим турсанг,
Билмадим, не сабаб—бу ортиқ жафо,
Ким учун жимгина қасос олурсан.

* * *

Умид узилмаган, чўзилмаган вақт,
Хиёнат, эҳтимол, содир бўлмаган.
Балки менга оғир бу мағлубият
Сенга-ку менчалик оғир бўлмаган.

Ҳалок бўлганмиди бирор баҳодир,
Гул термоқлик учун кириб чаманга?
Бор-йўғи қўшиқлар тингладик ахир,
Қўшиқлар, ҳеч бири тугалланмаган.

Ургандик саволлар бермасликни ҳам,
Жимжит кенгликлардан жавоб олмоқни.
Ургандик, шамоллар бурдалар экан
Қизил гул — севгимиз тиккан байроқни.

Тўрт фаслга бирдай боғланган умр
Менга ҳам қисматдир, кета олмайман.
Тўрт аёлдай тутқун сенга тўрт фасл,
Сенинг ҳам қисматинг, кета олмайсан.

* * *

Таъқиб қилар яна бир қадам.
Таъқиб қилар яна бир фикр.
Кимдир кулар яқингинада,
Иродангни синарми кимдир?

Сен бахтиёр бўлмоқлик учун
Бир қадамдан кеча олмайсан.
У томонда ёлгон бўлар чин,
Бироқ сен ҳам ўзингча қайсар.

Тортилади бор иллар тараф,
Боглангандир маҳкам тилакка.
Бу томонда сенинг хотиранг
Қаттиқ парчинланган юракка...

* * *

Олиб кетолмайман сиздан ҳеч нима,
Ёруғ бахту иқбол тилайман фақат.
Олурман, эҳтимол, бир оз хотира,
Сўрарман бор-йўғи озгина шафқат.

Олиб кетолмайман сиздан ҳаттоки
Шу кунлар-ла боғлиқ армонларимни.
Фақат эсдалликка сўзлар бир-икки,
Личиқ изтироблар, гумонларимни...

БОЛА ТАРБИЯСИ ҲАҚИДА

Болани эркалаш ҳам мумкин.
Ишонтирнинг лекин уни бу эркалашга.
Ишонтирнинг
Ширин сўзларнинг
Хушомад эмаслигига
Болаларнинг амалдор оталарига.

БОЛАНИНГ ДУНЕСИ

Болакай ҳар куни ухлай олмайди.
Болакай ҳар куни юлдуз санайди.

Ҳар биримиз
Юз марталаб
Санаган балки,
Саноғига ета олмаган,
Юлдузларни санайди бола.

* * *

Улуғбекка

Юлдузлар чўкди жим Вақт қудуғига.
Болам, тамом бўлиб қолди эртагим.
Яланғоч қиличлар — юлдузлардан то
Қудуққача етган нурлар — эртанги.

Ҳамма нарса ўткир — сенинг кўзларинг
Жасоратга боқар — кўпдир тилаги.
Дилимни тилкалар нигоҳинг сассиз.
Сенинг сўзларинг ҳам болам, эртанги..

ЭРТАКНИНГ ОХИРИ

Эртак тамом бўлди.
Яхши одамлар
Муродига етди
Эртак сўнгида.
Оловнинг шуъласи каби нимадир
Қолди болакайнинг тиниқ кўзида.

Хўрланган бир Одам бор эди аввал
Ва яна бор эди нотавон подшоҳ.
Ботирлар туғилди Одам уйнда
Бола кўнглидаги исёнга ўхшаб.

Эртак давом этар бола кўнглида.

БАРДОШ

Бардош, бу —илоҳнинг дуоси,
Бошида юракка ўқилган.
Юракни мушт каби маҳкам,
Тошдан-да, чидамли қилган.

* * *

Дунёнинг қувончи бир пиёладир,
Томчиси йўқликка унинг томмасин.
Дунё ҳасрати ҳам шу пиёлада,
Не қилай, не қилай, ичиб қонмасам...

* * *

Елғон гапирганнинг тили кесилмас,
Қийнамайди уни виждон овози,
Йиқилган одамни тегиб ўтганнинг
Оёғи синмайди, бундан қўрқмасин.

Тангри йўқ кўкда ҳам, жабрламоққа
Ногаҳон юбормас Азроилини.
Азобларда куйиб ёнмоққа мангу
Дўзах олови йўқ, тутуни йўқдир.

Лекин идрок бордир инсон қонида,
Бир кун овоз берар шафқат овози.
Тангри ҳам, дўзах ҳам унинг ўзида,
Уни куйдиради виждон азоби.

* * *

Мен сен севаман, Ватаним,
Поёнсиз қирларинг мен учун жондай.
Балки чексиз эмас умрим, имконим,
Мен сени севаман оддий инсондай.

Йўлларингда тарих. Тўккан кўз ёшим.
Бардошим. Тошларда менинг номим бор.
Ҳар кун нур сочади сахий қуёшим,
Тилимда ўзбекча бир саломим бор.

Мен оддий аёлман, ҳеч ким билмаган,
Сенга муҳаббатим бироқ осмондай.
Мен сени севаман ярадор жангчи
Кўкрагидан томган сўнг томчи қондай.

УЙҒОНИШ

Олам уйғонмоқда, олади нафас
Хотиржам, бу куннинг тайинлигидан.
Олам ийманади товушларданмас,
Отаётган тоннинг майинлигидан.

ТОНГ

Тилла буғдойзордан ўғирланган дон
Бехос тушиб кетар қуш тумшуғидан.
Қуш чўчиб кетади, туман тарқалар,
Замин уйғонади ўша сезгидан.

МИНБАР

Узоқ сўзлади.
Нима деганини англамади
ҳеч ким.

Гапини бўлмоқчи бўлдик.
Эътироз қилмоқчи бўлдик
Қўл силтаб қўя қолдик
кейин.

Кўп одам эдик,
Жуда кўп!

Энди узоқ туради у.
Минбардан
туширмоқ қийин.

Энди
лоқайдлигимизни
минбар қилиб олган
бу одам.

ВАҚТ

1

Баҳорги майсалар сарғайди,
Далага ёйилди буғдойлар ранги.
Мана, биз улгайдик.
Вақтга айланди
Орзуларнинг дилдан учган жаранги.

2

Ҳар куни ўйлайман,
Жимгина ўйлайман.
Аmmo Вақтни эмас,

Шундай ҳам елкамни эзади тинмай
Ноқулай қўйилган унинг қўллари.

Инсон Вақтдан қўрқмайди,
 Шошилмай, бемалол яшай олади.
 Сигмайди бу Вақтнинг кенгликларига
 Инсоннинг
 Бу қадар бемалоллиги.

УЛИМ

Ялдо кечаларга,
 Давомли йўлларга,
 Хотираларга
 Сочиб ташлаганман
 Узимни тамом.
 Бир кунни йиғиб оларман
 Ниҳоятти бир дақиқада.
 Эҳтимол.

* * *

Охири йўқ эди бу ҳикоянинг,
 Ким айтар, балки у бошланмаган ҳам.
 Нималар ҳақдадир бепарқ баённинг
 Ва менда изоҳсиз, сабабсиз бир ғам...

Уз ҳолнча яшнаар эди табнат,
 Қуёшнинг нурлари келарди тикка.
 Ҳеч нимага изоҳ йўқ эди фақат,
 Изоҳ бўлмагандай бегоналикка.

ИЗОҲСИЗ ШЕЪР

Мен сўзлар эшитдим,
бугун, мулойим,
севиқли кишимнинг оғзидан.
Менга аталмаган сўзларни
эшитдим мен ундан.

* * *

Ҳар кун хат келтирар почтаси аёл
Дунёнинг номаълум бурчакларидан,
Қўшни хотин билан лақиллар бирпас,
Кулгили гапларни гаплашар улар.

Бир йигит яшайди нариги уйда,
Нечундир гуноҳкор кулиб туради.
Почтачи билади, йигит ҳар куни
Бир қизга мактублар ёзади.

Қўшни хотин билан хайрлашаркан
Почтачи оҳиста қўяр хўрсиниб
Ва секин юради бажармоқ учун
Ўзини ҳар кунги оғир бурчини.

Эшик қўнғироғин босади секин,
Жимгина тинглайди қадам сасини.
Йигитнинг қўлига тутқазар кейин
Очиб ўқилмаган мактубларини.

* * *

Бу бир кунлик соғинч,
фақат бир кунлик,
Фақат бир кун яшар
менда бу бўшлиқ,

Эрта унут бўлар ҳаммаси,
эрта,
Бир кунлик дарддир бу,
бир кунлик оғриқ,
Бир кунлик тобут бу,
бир кунлик завол...

* * *

Шивирлайди, юрар бесабаб
Деразамининг ортида Хаёл.
Олиб келган у менга атаб
Ҳаёт ҳақда бир олам савол.

Хаёл нима, туннинг бағрида
Соя каби сокин бир хатар.
Йўқ, у дилнинг қийин ҳаёти,
Қўлимдаги чала бир дафтар.

Хаёл — бошдан ўтган бир туйғу,
Қайтмоқ мумкин осойиш мазгил.
Муҳаббат-чи, нима у, менинг
Далалардек хаёлимдир ул.

Юрак содиқ ўшал ҳаётга,
Майли, йиллар олсинлар борим.
Меникидир ва менга қолар
Далаларим — менинг хаёлим.

ЕЛҒИЗЛИК ШЕЪРИ

Десапка Максимовичдан

Мен биламан, кўнглим менинг бу томонларга
Бандаргоҳга кирган кема мисоли кирди.
Мен қариндош эмасман, йўқ, бу одамларга,
Келгусида яшамоғим ё лозимиди.

Мен биламан, мен бир қушнинг нозик сайроғи,
Олис кўкдан элас-элас қулоққа келган.
Мен биламан, мен — мўртгина ғалла бошоғи,
Бўронларнинг нафасидан ерга эгилган.

Янги эмас, менинг олиб келган хабарим,
Улуғ Ҳақни мен дунёга қилмайман кўз-кўз.
Бу бор-йўғи бир ҳасратли кўнгил изҳори,
Менинг ёзган сатрларим, мен айтмоқчи Сўз.

Лек менингдек тушунмаган ҳеч ким заминда
Дунёнинг ва саховатнинг беададлигин
Ва менингдек кезмагандир хира ойдинда,
Хазонларнинг тўқилишин тингламаган жим.

То менгача менинг каби сева олмади,
Ҳайвонларни, қанотларнинг кўлкасин ҳеч ким.
Ва менгача қаттиқ туриб ё ишонмади
Саховатнинг қонунига. Фақат мен эдим.

Ўрмонларнинг фарзанди ва мўрчалар дўсти,
Бодлар билан дўстлашганман, дўстман то ҳозир.
Билар эдим не шивирлар ўтлоққа майса,
Яширинган ҳайвон туйган сезгисиз надир.

О, биламан, менинг шуҳрат топишим гумон,
Янги кундан олис бўлар мен босган излар.
Аммо менинг кимлигимни биларди осмон,
Билар эди булутлар ва майда қўнғизлар.

Қалдирғочлар болаларга айтар: куйлади
Ўзи учун ҳеч нимани қолдирмай куйиб.
Тонгларда мен орзу қилдим кўклам ҳақида
Елғизгина сўқмоғимда жим турган кўйи,

Дарёлар-чи, тимсолимни элтади ажиб
Денгизга, то томчисини қолдирмай тугал.
Мен дунёдан ўтиб кетсам бир кунни агар,
Менинг севган қўшиғимни айтади қушлар.

* * *

Ёмғир тинди. Очилди қишлоқ.
Ҳидин сочди ялпизлар майин.
Мактабига бормаи қизалоқ
Чиқиб кетди ялпиз тергани.

Болакайнинг хаёлларида
Парвоз қилди қуёшга, варрак.
Бебош бузоқ далага қочиб
Неча кунлар кетди бедарак.

Ҳар жойларда яшиллик ичра
Узилмаган лолалар ёнди.
Шивирлади гўё шаббода:
«Такрор бўлмас бу кунлар энди».

САВОЛНИНГ ЖАВОБИ

Болаларнинг саволлари
Жуда кўп бўлар,
Ҳаммага саховат билан улашар
Барча саволларни
Фақат болалар.

Саволлар етарли катталарда ҳам,
Улар ҳам жуда кўп
Масалаларни
Тўхтовсиз ҳал қилиб
Олишлари шарт.

Бироқ катталар
Маъқул кўрадилар
Эҳтиёткорликни.

Чунки биладилар,
Савол берилса,
Бу саволга
жавобни ҳам
Ўйламоқ керак.
Жавоб топилгач —
Бу жавобнинг
Сабабини ҳам
ўйламоқ керак.

Эҳтимол, шундан сўнг ҳам
Тик қараш лозим бўлар
Ундан келиб чиқадиган
Бошқа сабабларга.

Эҳтиёткор одамлар,
Эҳтиёт бўладилар
Савол беришдан.

ИШОНУВЧАН БОЛАЛИК

Болалиги ҳар бор кишининг
Узун йўлнинг бошида қолган.
Топширмоқдан олдин ишониб
Шу йўллардан ваъдалар олган.

БОЛАЛИККА ҚАЙТИШ

Бунда ариқчалар сўзламас сира,
Улар далаларнинг тили, дўстгинам.
Энди оқмас ариқларнинг ҳукмида
Ой бегуноҳ, ой бир тилим, дўстгинам.

Бу — ҳаётдан узилган бир дақиқа.
Бунга келиб Вақт ҳам секин тўхтайди.
Хотиранинг шамоллари аллалаб
Болаликнинг кечалари ухлайди.

* * *

Кел, қорларни тинглайлик.
Олиб келмоқда қорлар
Юлдузлардан бир хабар.

Эриб кетарлар тонгда,
Асли улар армоннинг
Бир кечалик меҳмони.

Кутилган дамлар келди.
Оқ қорлари билан ҳам
Юракда қолар олам.

Кўз ёшимдай умидвор
Эриб бораётган қор.
Қорларни тинглайлик, кел.

* * *

Онамга

Секин ёғар кузнинг ёмғири,
Ўтирибмиз, сўзга ҳожат йўқ.
Кўзингизда азиз хотира,
Таниш меҳр, таниш ўй, гап йўқ.

Елкангизда турмуш савдоси,
Сиз бир оддий шарқнинг аёли.
Ўтинаман, ташвиш, ғавғони
Опа, бир дам унута қолинг,

Бунда бари сиз билан боғлиқ,
Тупроқли йўл, азиз хонадон,
Кўнглимизнинг мунис армони —
Ҳаммамизга севикли инсон.

Унинг азиз хотирасига
Мяъюс тортсин кўнглимиз бир дам,
Опа, сиз ҳам унга ўхшаган
Ҳаммамизга энг азиз инсон.

* * *

Қишлоқ йўли. Кетиб борар бир аёл,
Унинг изи чуқур ботар тупроққа.
Шундай чуқур излар қолади фақат
Яқин кишинг чеккан дарддан юракда,

Елкасида турмушининг оғир юки,
Кўнглида ўн гўдакнинг ташвиши бор.
Жим кўтарар, миннат эмас жимлиги,
Балки ҳеч ким бўлмаса-да миннатдор,

Қишлоқ йўли. Кетиб борар бир аёл,
Кун чиқарми ё кун ботар палласи.
Умри куйиб кетса ҳам у бахтиёр —
Ўн гўдакнинг, ўн ўзбекнинг онаси.

ОНАМ ХОТИРАСИГА

1

Тийрамоҳ,
Япроқлар тўкилиб борар,
Ўзиб битиролмас дардларини Куз.
Нима содир бўлган?
Билмайман, лекин
Бу гавжум дунёда мен ёлғиз,

Тийрамоҳ.
Келмоқдан кетмоқ осондай.
Қайга учиб борар бу яшиллик, бог?
«Менга юпанч беринг»
Ва лекин менга
Туганмас ҳижронни тутар
Тийрамоҳ.

Онамнинг суратни чизар шамоллар,
Аmmo шамолларининг йўқдир парвоси.
Тийрамоҳ.
Пахтадан қайтади акам
Кечиккан соғинчини бағрига босиб..

2

Юлдузлар йинглабди тун бўйи, она,
Шабнам япроқларда жовдираб турар.
Соғинчини айтиб тонгга жимгина
Олис уфқларга бош урар йўллар.

Йўлларининг бошида маъюс турибди
Узоқ болаликнинг маъсум севинчи.
Шу йўллардан келиб қийнайди мени
Аламдиди йиллар. Йиллар соғинчи.

3

Қайдадир, олисда, фигон чекар най,
Масофалар жуда узун туюлар.
Шамоллар дайдийди ўзлигин билмай,
Қўзларимда мунис бир сиймо турар,

Қуршар хотиралар қуюни секин,
Қаерга бошлайди, ахир, қаерга?

Узоқлашиб кетар мендан бу қуюн,
Аста йиқилади танҳо қабрга.

4

Юзимга урилар Вақт шамоллари,
Кўзларимга сокин тунлар қуюлар,
Чорлайди ҳорғин бир умид сингари
Олис уфқларга туташган йўллар.

Ва чорлар уфқда мени бир соғинч.
Энтикиб бораман интиқ чорловдан.
Соғинчим сиз, она. Соғинчим билан
Олис уфқларда учрашамиз ҳам.

* * *

Жимгина кўз тикиб олис-олисга,
Итоат қилгандай кун йўриғига,
Хаёллар, умримни бераман сизга,
Кўнаман турмушнинг бору йўғига.

Тайёрман энг узун сафарлар учун,
Розиман шу ерда қолмоққа фақат.
Биламан, энг тоза саҳарлар нечун
Доим такрор бўлар, фақат қайтмас Вақт.

Тайёрман энг узоқ сафарлар учун.

ҚОР

Қор ёғмоқда, интиқ диллар соғинчин босиб,
Қор эмас бу, тушиб келар кўкдан юлдузлар,
Дугонажон, бизга ўқиш этибди насиб,
Оқ сатрлар ёзмоқда қиш еримиз узра,

Самолардан тушаётган элчини кўриб
Сассизгина тиллашмоқни истар дардларим.
Нурдай узун йўлларида пешвоз югуриб
Бу йўлларда ювмоқ мумкин кўнгил гардларин,

Қор ёғмоқда, кўз олдимда яланғоч новда
Қиш қўлидан киймоқда энг кўркам либосни.
Сахий кузнинг бор бойлиги тўкилган жойда
Оқ қор билан ёпади қиш энг сўнгги хасни.

Ҳамма нарса ёғаётган қор каби сўлим,
Лек қайдадир яширилган қишнинг қиличи.
Мен эса жим кузатаман, туғилгандайин
Қишнинг қорли кунларини тушунмоқ учун.

* * *

Шоир ҳар бир сўзни эҳтиёт қилар,
Айтишга шошилмас, асрайди уни.
Ун беш ёшли ўсмир яширган каби
Ўзгадан севикли қизнинг исмини,

* * *

Бир шоир яшайди ҳар бир одамда
Баланд орзуларга бериб ҳар дамни.
Бир одам яшайди ҳар бир одамда —
Ҳаммага ўхшаган ернинг одами.

* * *

Юлдузлар акс этар кўл ойнасида,
Осмон чексизлиги кўлларга кўчар,
Нарсалар хаёлнинг бир соясидай,
Уларни ёнма-ён қилар бу Кеча.

Жимгина туради ҳар битта дарахт.
Бир ажиб ойдинлик эзар жисмини.
Бугун Табиатда кезиб юрар Бахт —
Эҳтиётлар ҳар бир гунча исмини.

* * *

Тун узун, оқади дарёмиз каби.
Қайда у бизга деб аталган кўприк?
Менинг ожиз фикрим тун ҳақидаги
Кундузга кўниккан одамнинг фикри.

Ой нуридан эшар ўргимчаклар ҳам
Дорларни, плинар шамол фарёди.
Бу туннинг бағрида менинг хотирам
Пўқотар нарсаси йўқ одам ёди.

Нимани кутаман?
Ҳеч нимани, йўқ!
Лекин ишонаман ёлғиз фикрга:
Бу кеча мен учун омонат қайиқ,
Мангулик кўлида чайқалиб турган.

* * *

Қишлоқда барча йўл тортар далага,
Тўқни кузни севар меҳнаткаш қишлоқ.
Тонгдан излар қолиб кетар йўлларга,
Пахталар очилар — тасаввурдай оқ.

Савол ташлаб кетар бунда Вақт балки
Уни севолмаган ёш аёлларга.
Аммо бу қишлоқда аёллар борки,
Севар-вафо қилар шўх шамолларга,

Вақт силар бир оғир қўл билан секин,
Оқариб кетади сочлари бирдан.
Сирлигинча қолиб кетарлар лекни
Яшаб фақат кенглик севгиси билан.

Қўшиқ айтиб чиқар бунда одамлар
Оппоқ далаларга, бошланар тинч кун.
Қўшиқ кенгликларда йўқолиб кетар,
Аммо у қўшиққа ачинмас ҳеч ким.

ТИНЧЛИК ИИЛИ

Ҳар кун почта қутиларида
Пайдо бўлар хушхабарли хат
Ва ҳар уйда бундай хатларни
Очиб ўқир болалар фақат.

Ерилади гунчалар тонгда,
Тўзгиб кетар гулнинг чанглари,
Гулзорларга кўчади шундай
Еримизнинг муаммолари.

Утаверар хаёлкаш кунлар,
Одамларга Бахт содиқ қолар.
Мен биламан, ҳар кун кенгликлар
Мангуликдан совғалар олар.

* * *

Бу кунларнинг якуни тайёр.
Яширасан бепарволикни.
Менга жимлик эслатар такрор
Дилда битаетган оғриқни.

«Ҳамма нарса боғлиқ иқрорга,
Севасанми, севасанми, айт?»

Жавоб йўқдир бундай саволга
Ва эҳтимол бўлмаган ҳеч вақт.

Ҳаммасидан озод Муҳаббат,
Энди бундай ўйлар нимага?
Фақат бордир ҳаётда бир дард —
Илтифоти етар ҳаммага.

* * *

Табиат бир моҳир раққоса мисол
Билдирмай алмашар ҳолатларини.
Сездирмай сирғалиб кетади Баҳор
Рангин ўзгартади Ёз дарахтларнинг,

Табассум остига беркитган каби
Раққоса энг нозик дил сирларини,
Ёрқин манзаралар яширар биздан
Ўтаётган куннинг шивирларини,

ҲАРАКАТЛАР

Такрор қилар дарахтлар саҳар
Беозор чоллар дуосини.
Тракторлар чайқатиб ўтар
Зилол, кўм-кўк ёз ҳавосини.

Бугун ҳамма чиқар далага,
Ийманади бир ёш келинчак.
Ҳатто шамол қайси панада
Гўдакларга тўқир беланчак.

Қишлоқда энг қари кампирлар
Бугун кўрар тўқсон баҳорни.
Орзу қилар бунда ўсмирлар
Олисдаги мағрур шаҳарни,

* * *

Тунлар
Ёғар
Нурлар
Селини.
Юлдузларнинг
Қароргоҳидан.
Муҳаббатнинг пинҳон йўлини
Ошкор қилар тунлар гоҳида.

Тўрт ёнимдан турфа қуш учар,
Юлдуз учар. Тўкилар ғамлар.
Балки улар мендан олдинроқ
Соғинишни билган одамлар...

* * *

Шундай хаёл тинчитмас мени,
Тортаверар бир жозиб билан:
Гавжум шаҳар кўчаларида
Учрашамиз тасодиф билан.

Узгармаган бўлади сира
Шаҳарнинг энг таниш жойлари.
Утмагандай гўё аслида
Йилнинг узун, оғир ойлари.

Яқин деразадан келади
Шунда жуда ғалати йиғи.
Сени бир оз ҳайрон қилади
Хотиранинг, Вақтнинг тортиғи.

* * *

Уйлар,
Бугунги кун ҳақда.

Уйлар.
Дунёдаги одамлар ҳақда,
Уйлар,
Сен тўғрингда ва яна
Бошқа жуда оддий нарсалар ҳақда.

Бўлишиб оламизми бу хаёлларни?
Борини бўлишган каби қашшоқлар,
Кел, бўлишиб оламиз умидимизни.

Бугун яшаймизми?
Яшаймизми, эрта ҳам?
Кейин ҳам яшаймизми экан?

Энг тўғри хаёллар булар,
Энг тиниқ хаёллар булар
Дунёдаги умидлар ҳақида, жоним.

БОЛАЛИКДАН БИР МАНЗАРА

Томимизда осилиб қолган,
Жуда гўзал ой шу ҳолида.
Қўрпалари очилиб қолган,
Болакайлар ухлар ҳовлида.

Ёзнинг қисқа кечаларини
Кундузларга қўшар бир одам:
Унутгандай яқинларини
Далаларда юради отам.

...Бу кечанинг майини шамоли
Безовта қилмас уйқумизни.
Ухлолмайди супада бувим,
Уйғотмайди ҳеч биримизни.

Қор ёғар, ёмғир ёғар,
Хўл қилади елкамни.
Ёз ўтади. Қиш ўтар,
Кузатаман кўкламни.

Кунларда — менинг умрим,
Кунлардадир ҳасратим,
Менинг ўзим, ўзимдир,
Айта олсам, журъатим.

Мен йўқман бу дунёда,
Фақат қор бор, ёмғир бор.
Мен йўқман бу дунёда,
Фақат бахт бор, қайғу бор.

Мени бир оғир кунда
Пинқитади бу сирлар.
Мени бир оғир кунда
Ювиб кетар ёмғирлар...

Қўнглингнинг тубида исмлар
ҳеч қачон билмаган одамлар исми.
Муҳтожлик сезасан ҳар лаҳза
одамларга сен.

Хотирангдаги воқеалар
ҳеч қачон бошингдан кечмаган.
Сен ҳар вақт сезасан умрингда
воқеалар бўшлигини.

Бу тўлқинлар
чуқурликни яширмоқ учун
фақат.

Бу сўзлар оддийлик учун
хизмат қилар
бор-йўғи.

Кўнглингнинг тубида
илгаб олинмаган
алоқадорлик.

* * *

Қорлар кўмар эмиш босилган изни,
Аmmo сен қорларга кўниколмайсан.
Бугун тушларингда қолган бир қизни
Энди ўнгингда ҳам унутолмайсан.

Оила сен учун омонат таскин,
Ундан ўйларинг ҳам узоқлар энди.
Бир осмон хаёлдай мусаффо, тиниқ,
Сен олиб юрасан қароқларингда.

* * *

Қишлоқнинг тор кўчаларида
Бор симларни қушлар тўлдирар.
Эшик олди — супаларида
Оқ кийинган чоллар ўлтирар.

Яширолмас пахсадеворлар
Ҳовлиларда ўсган гулларни.
Яширолмас нотинч чеҳралар
Муҳаббатли, тинч кўнгилларни.

Йиғиб олар уфқ дарахтлар
Учларидан ёғдуларини.
Йиғиб олар қишлоқ ҳам чўлдан
Одамларни — кулгуларини.

* * *

Биз томонда пахта хирмони
Булулардан гўзалроқ бўлар.
Йиғса агар Ўзбекистонни
Босиб ётган катта тоғ бўлар.

Ҳамма нарса улугдир бунда,
Қадрлидир ҳар бир эгати.
Ўтиб бўлмас тоғлар яратган
Улуғроқдир халқнинг меҳнати.

ЕМҒИР

Ёмғир тинмай урилар деразамга,
Ёмғир чалган куйни тинглаб тураман.
Хонам ичра астагина елкамдан
Қулаётган сукунатни кўраман.

Ёмғир эса сочилар жуфт изларга,
Ёғочларнинг япроқлари ялтирар.
Хаёлларим кезар дунё, йўлларга
Астагина чақиради Хотира.

Ёмғир ёғар, эрир губор пардаси,
Узун-узун йўлкаларни ювади,
Учиб юрган оҳангларнинг ҳаммасин
Бўлиб-бўлиб деразамга уради.

УРУШГА ҚАРШИ

Ўғлин қирқ йил кутган аёлни
Кўтариб ўтмоқда одамлар.
Аёлнинг энг яқин кишиси —
Ён қўшниси борар олдинда.

Ҳамманинг бошида бир фикр каби
Ётибди аёлнинг жонсиз жасади.
Ортиб борар ҳар дақиқада
Намойишга чиққанлар сафи.

ҚУЛОҚҚА ЧАЛИНГАН ЖАВОБЛАР

— Қўлингга тушиб қолса, ўн йил илгари
ташлаб юборган ёзувларнинг, нима қилардинг?

— Сақлаб қўяр эдим уни авайлаб,
мендан ҳафсаласи пир бўлиб,
ташлаб кетган дўстнинг хотирасидай.

— Тасодифан топиб олсанг бир хумча тилла
сен ўзингни қандай тутган бўлардинг?

— Тасодиф идрокдан, туйғудан, хотирадан,
фикрдан ташқарида нарса эмасми?

— Унда, айт-чи, ўзингча
қанақа тасаввур қиласан бахтни?

— Қийин, бир нима деб айтишим Сизга,
лекин бир нимани айтаман аниқ,
бахт деб билолмайман, пулсиз қолмасликни,
ёки оч қолмасликнинг ўзини.

* * *

Енгмоқчи бўлсанг гар душманларингни,
Ғийбат қилиб эмас, курашиб енггин.

Байроқ кўтар, «Ватан» сўзини
Ёзиб қўй қон билан шу байрогингга,

Курашиб яшагни сўнгги дамгача,
Фақат курашганга келар Ғалаба.

Чўқар бўлсанг саёз бир жойга эмас,
Тош каби чўккин энг чуқур дарёга.

* * *

У қайғурса
Тошлар қолар
Қайғуларидан,
Юрагида
Ғашлар қолар
Қайғуларидан.

Бир кун тошга
Айланади,
Билмай қоласан,
Эҳ, бунчалар
Тошбағирсан,
Қандай боласан?!

* * *

Баҳор.
Лолалар ёнади жимгина
Шу осмон остида.
Тўлқин ёқалашар қирғоқлар билан,
Булутлар эрийди оҳиста.
Дунё тўлиб кетган нарсаларга,
Тўлқинларда парча осмон сояси,
Дунё тўлиб кетган нарсаларга,
Шамолларда осмон нафаси.
Ҳаммаси жойида,
Мукаммал бир сурат сингари,
Фақат безовтадир
Осмон синиқлари.

* * *

Бу деворнинг нари ёғида
Ҳаёт ўзга, гуллар сўлмайди.
У томонда ҳаёт боғида
Одамлар ҳам асло ўлмайди.

Бироқ яна бир нарса маълум,
Бу борада чоралар бекор:
Қаршимдаги, менинг билганим,
Сира ўтиб бўлмас бир девор.

* * *

Ҳаммаси ухлади ва унутилди,
Қўнгил изҳорлари қолди қоғозда.
Ҳарир сукунатни йиртиб тун қуши
Исмини такрорлар баланд овозда.

Йироқ-йироқларга кетади ёрқин—
Хотиралар излаб сенинг тушларинг,
Балки болаликда қолган дўст ёди,
Балки унутилган эзгу ишларинг..

Хотиралар излар сенинг тушларинг..

МУРОСА

«Тумшугига тушираман»,—

ўйлади бугун.

«Гаплашиб оламан»,—

ўйлади эртаси,

«Ётиғи билан, секин», —

деди кейинги кун,

«Вақти келсин»,—

деди энг кейинида.

Фильм тамом, чироқлар ёнди,
Қаҳрамонлар кетди орадан.
Залда оддий одамлар қолди
Ва бир туйғу қолди қадрдон.

Ҳеч ким ортиқ ташламади гап,
Айтмади ҳам изтиробини.
Юракларда бир дам улуғ дард
Яшаб ўтди ўз ҳаётини.

Фильм тамом. Майли, бир соат
Чигалликлар дилда ечилди.
Бугун юракларда Ҳақиқат
Бирон соат ҳаёт кечирди.

ҲОЛАТ

Сен сўзлайсан, эшитаман мен,
Ниманидир сўзлайсан куйиб.
Кетмоқдаман. Тугамас йўлим.
Кетмоқдаман, ёнингда туриб.

Бошимизда осмон—кўзгу.
Бир юлдуздай ўтарман ундан.
Дўстим, дилнинг йўллари узун,
Кетмай туриб кетарман, сендан.

Азоб берар одатда одам
Юрагига яқин бўлса ким.
Туманлидир бахтнинг йўли ҳам,
Кетмоқдаман шу йўлдан ўзим.

Кейин... кейин жим қолдинг сен ҳам,
Сўзламайсан ортиқ куйиниб.
Кўзларингда янгиланиб Ғам,
Кетмоқдасан, ёнимда туриб.

Уйна, ўйна. Эркинлик.
Уйлама ҳеч нимани.
Сўзлама ҳеч нимани.
Уйна, ўйна. Эркинлик.

Ташқарида қор ёғар
Ёки ёмғир ёғмоқда.
Олам биздан узоқда.
Ташқарида қор ёғар.

Юрак, оғриқ бир кунлик.
Юрак, ўтар ҳар нима.
Ўтиб кетар ҳар нима.
Юрак, оғриқ бир кунлик.

Уйна, ўйна. Эркинлик.

СЕЗИМ

Адашган бир қайиқ
Тубсиз уммонда,
Кўнгил уммонида
Чайқалар сокин.
Кун сайин соҳилга
Яқинроқ келар,
Олиб кетмоқ учун
Ўзимни бир кун...

ТАЪСИРЧАНЛИК

Қайғу билан ёруғ қувонч чегарасида
Турибман жим, ўхшаб гўё кузги япроққа.
Бундай ажиб масъудликнинг ҳар лаҳзасида
Юракдаги нотинч шивир таралар боққа.

Қайғу билан ёруғ қувонч чегарасида
Қўшиқ гоҳи бахтли қилар, бузар кўнглимни.
Мен Ҳаётни кўрмоқдаман ранглар рақсида
Сояларнинг шарпасида кўрдим Ўлимни.

Ҳар қандай сас қулогингни йиртиб кетгудек,
Сокнилик ҳам вужудингга ботади қаттиқ.
Ҳар қимирлаш юрагингга бориб етгудек,
Қўрқинчлидир шамолларнинг бу ҳаракати,

БИР ОДАМНИНГ ОРЗУСИ

Янги кўйлагим бўлса эди,
деб олти ой орзу қилди.
Янги уйим бўлсайди,
деб олтмиш йил орзу қилди у.
Биргина дўстим бўлса экан, вафодор,
деб орзу қилди бир умр.

* * *

Сен ҳам менинг каби таъсирчан ва жим
Богларни кезасан ёрқин ҳис билан.
Шу боглар сингари ўзинг ҳам қадим
Менинг каби дўстсан ҳассос Куз билан.

Хаёллар бағрида фақат иккимиз
Суҳбатлар қургувчи ажойиб жой бор.
Емгирлар юлмагай бунда изимиз,
Йиллар изларимиз ахтарар бекор.

ҚОРДАГИ ИЗЛАР

Излар қолди қорлар бағрида,
Қолди нимадандир зорланиб.
Йиғилишиб тун бўйи энди
Сўраб чиқар янги қорларни...

* * *

Китобларга адоватим бор —
Бир кун эзиб юракларимни
Тортиб олди мендан китоблар
Энг севимли эртакларимни,

* * *

Қизим Ҳулкарга

Кўзларинг қораси — қора юлдуздек,
Мен етмас кунлардан қилар башорат.
Менинг йўлим узун, олис — Муҳаббат,
Менинг дардим ўзинг, дилдаги Сўзим.

Табиат менинг жим оғриқларимни,
Биламан, беролмас сендан ўзгага.
Гарчи ўзгармайди дардли Муҳаббат,
Гарчи сен-да ўзим, номим ўзгарган.

Қуёшдан ёруғлик тилаган каби
Мен сенга саодат тиладим, гулим.
Йўқ, ўзинг йиллар ва тақдирлар оша
Менинг Муҳаббатга чўзилган қўлим.

ҚУШЛАР

Қушлар келар жуда яқинга,
Дон ташласам, донни чўқийди.
Чуғурлаши нима ҳақида?
Улар шундай қўшиқ тўқийди.

Нари қочар яқинроқ борсам,
Қўшилаин деб шодлигига.
Қўшиқларин ишонсалар ҳам,
Яқинлатмас озодлигига...

* * *

Кўринар-кўринмас ёритади ой
Бир кунда ўн марта ўтган жойларни.
Бари бир нотаниш менга бу чирой.

Уйлайман, ҳар гал сен келганда такроп
Мафтун қилар эди кийган кийимнинг.
Тунда ҳам кийимнинг гўзаллиги бор.

Мени таъқиб қилар гўё ҳар соя,
Бу саҳнада ҳар бир иштирокчининг
Ўз ижроси бордир, таъсирчан гоят.

Кейин эсиб қолар шамол бесабр,
Ҳаволарнинг мангу севги қўшиғи.
Мен уни қолдирган эдим қайдадир.

ДАРДЛАРНИНГ ЕЧИЛИШИ

Аёллар шивирлар қадим оятни,
Дилда бахтиёрлик ёришар секин.
Ҳаётнинг ўзидек илоҳий байтни
Аёллар мукамал айтмоғи мумкин.

Навойданмиди, Нодирадан ё,
Ҳазаллар мазмунин мен тутолмайман,
Ёр васлига етган каби бахтиёр
Лаблар шивирини унотолмайман.

* * *

Нима гуноҳ қилдим, дейсан, ажабланасан,
Тушунмайсан, дилингдаги бўшлиқдан ҳайрон,
Ҳаёт шундай, бегуноҳлар, лоқайдлар баъзан
Энг шафқатсиз жазоларга лойиқдир, ишон,

Билсанг, ахир, ҳаёт эркдир, бизга берилган,
Севмоқ эрки, фақат шунда яшамоқ мумкин.
Сенга ҳаёт оддий келиб кетмоқ туюлган,
Сенда эрк бор, ҳеч кимсани севмайсан лекин.

* * *

Бир дўст кетди,
Бир дўст қолди.
Бир ёр кетди,
Бир зор қолди.

Бир дард ўтди,
Бир доғ қолди.
Юракда жим,
Титроқ қолди.

Ешлар оқар,
Кўзлар қолди.
Қунлар кетар,
Излар қолди.

* * *

Ой кулди. Юракка урилди ханжар.
Хаёлни ёритди, ўтган чоғларни.
Мен қанчалар куйдим, ўйладим қанча
Ўтган севгимиздан қолган доғларни,

«Бизнинг боғимизга тўлмайди хазон,
Бизгача келмайди етиб армонлар».
Мана боғлар ўша, ўшадир осмон,
Бизнинг боғимизга тўлди хазонлар.

Бироқ мен ўйлайман, тақдир кулди-ку,
Бизнинг бошимизда қайта ва қайта.

Ой кулди. Юракка ханжар урди-ку,
Биз гўзал севгини унутган пайтлар.

Шу ажиб дамларни яшамоқ учун
Юз бор хайрлашсак арзирди агар...
Улуғ муҳаббатнинг юртида бу кун
Ой кулди. Юракка урилди ханжар.

ХУНУК АЕЛ ҲАҚИДА ҚЎШИҚ

Тўкилмоқда сарғайган барглар,
Киприклари ўша аёлнинг.
Далалардан юракка қадар
Ўтган йўли ётар шамолнинг:
«Севгилим,
мен сени севаман жуда».

Ҳаволарда кезар мезонлар,
У аёлнинг ажинларими?
Лек бу қўшиқ... Бу тоза тонглар
Ншонтирмоқ бўлар кимларни?
«Севгилим,
мен сени севаман жуда».

Гўзаллашиб боради бу юз,
Ажинлари бўлади бекор.
Барча интиқ юракда бу кез
Бир қўшиқнинг таътанаси бор:
«Севгилим,
мен сени севаман жуда».

Айланаркан ошиқ хаёллар
Қўшиғининг паймонасига,
Елғизликни ёзар шамоллар
Бу аёлнинг пешонасига...

ЖИМЛИК ҲАҚИДА ИККИ ҚҶШИҚ

1

Тинмайди, чириллар чигиртка.
Шамоллар кенгликка шивирлар.
Осмонда бемалол кезар ой.
Юлдузлар жимирлар.
Ҳаммаси, ҳаммаси бу чоқда
Жимликни кутмоқда.

Билмайман, қандай жим, жимлик бу...

2

Қадам товушлари эшитилмоқда
Ким у, мени излаб келган бу чоқда?

Бутун диққатимни жамлайман мен ҳам,
Кутаман, у менга энг яқин одам.

Тинглайман, тинади қадам товуши:
Эшикнинг ортида энг яқин кишим.

Шунда, мен интизор кутган чоғимда,
Жимлик яқин келар юракка жуда.

ПАХТАЗОРДАГИ ҚИЗЛАР

Шеър ўқийди бир тўп қизлар,
Пахтазор орасида.
Олиб кетди йиллар мени
Шу қизлар даврасидан.

Шеър ўқийди бир тўп қизлар,
Жимирлар дала, осмон

Ва менгача етиб келар,
Улар туйган ҳаяжон.

Қўлларимга оларканман
Ҳар гал яна қаламни,
Асли, фақат тинглайман жим
Шивирлаган даламни.

Тебранишган ғўзалар ҳам
Шу қизларга менгзарди.
Ғўзалармас, улар шеърхон
Ўртоқларим, қизлардир.

Шеър ўқийди бир дала қиз
Кенг далаларда шодон.
Ва менгача етиб келар
Улар туйган ҳаяжон.

* * *

Табиат, сен менинг дугонам каби,
Айниқса, оқшомлар тушунарлисан.
Сукунат бағрида жуда ўзгача,
Ғўзалсан, сокинсан, ишонарлисан.

Бунда ҳамма нарса ойга интилар,
Севгига интилган аёл сингари.
Боғдаги тўкилган оппоқ инжулар
Севгига бўй берган ойнанинг сингани.

Дарахтлар дарахтга ўхшамас ҳозир,
Сени тингламоқда бир тўп аёллар.
Уларни бахтиёр қиласан охир
Бахш этиб осуда, сирли хаёллар.

Висолга отланган қиз бола монанд
Минг хил турланасан, минг ҳунарлисан,
Сен менинг дугонам каби Табиат,
Айниқса, оқшомлар тушунарлисан...

ГУЛЗОРДА

Гуллар
қараб
қолди
ортингдан.
Бўм-бўш эди сенинг қўлларинг.
Сен бепарво етаклаб кетдинг,
гулзордан гул узмаган одам,
нигоҳини
ўнлаб гулларнинг.

* * *

Шоир бўлиш — жой олмоқ демак,
Шоирларнинг тор даврасидан.
Кейин чиқиб кетмоқ, ачинмай
Шоирликнинг айланасидан.

ХАТ

Хат келса қишлоқдан менинг номимга,
Шу жажжи қоғозни очишдан аввал,
Кўз олдимга келар ўзим соғинган
Чеҳралар ва яна танниш саволлар.

Ўйлайман отамни, уйни, далани,
Бир муддат енгаман Вақтни — кенгликни.
Хатни очмай бир дам туриб қоламан,
Кўзим қиймас ажиб бу яқинликни...

ИНСОННИНГ УМРИ

Биргина сўзни
Айтиш мумкинми
Йил давомида?
Бир қадамни ташлаш учун
Бир йил керакми?
Бир йил наҳот қисқа бўлса
Бир лаҳза қадар.

Инсон чидаб юрармикан шу секинликка?

ЭРТАНИ УЙЛАЙМАН

Эртани ўйлайман,
Яшайман эртанинг орзуси билан.

Бугунги кунимда мен омонатман,
Ҳаттоки энг оддий воқеадан ҳам
Хулоса чиқармоқ бўламан,
Улчайман эртанинг тарозуси-ла.

«Эртага мен ўзга бўламан,
Бахтиёр бўламан эртага...»

Энг ширин орзудай,
Энг аччиқ азоб каби
Куюётган Кунни ўйлайман.

ҲАСРАТ

Поёнига етди Кун. Поёнига етмадим.
Бир кунлик дунё ўтди. Мен дунёдан ўтмадим.
Саболар олиб кетди маст қилгувчи бўйларни,
Ҳеч нимани олмадим. Мен ҳеч қайга кетмадим.

* * *

Биламан, сен бахтни кўрган одамсан,
Сени қайта бахтли қилмоғим қийин.
Минг йил яшасанг-да, мени севмайсан,
Билмайман, не бўлар минг йилдан кейин.

Менинг қисматим шу — кутиб яшамоқ,
Умрим сўнгигача бахтли ечимни.
Мен ўтиб кетаман, билмайман бироқ
Минг йиллардан кейин севаман кимни.
Мен бахтни бир марта кўрган одамман.

* * *

Башарти у сени севмаса,
сен уни севсанг,
Башарти у азоб чекмаса,
сен дардлар тортсанг,
Хабар беринг, дея тунлар ялинсанг,
фаришталарга
Сенинг азобингни шамоллар олсин,
юлдузлар олсин...

Башарти у сени севмаса...

* * *

Ун йил, унутолмас бу гўзал боғлар
Бизнинг ўртамизда ўтган гапларни.
Беҳол шивирлайди ҳамон япроқлар
Сенинг лабларингдан учган байтларни.

Ҳамон олисларда оққан дарёдан
Элас-элас келар сирли товушлар.
Ун йил ўтибдики, бу гўзал боғдан
Учиб кетолмайди Кунлар — оққушлар...

Ким олмоқда биз интилган довонларнинг ҳисобин,
Ким ўлчайди бу хаёллар қамраб олган чаманни.
Ким айтади бир юракнинг йўлда тортган азобин,
Дунё қадим, ким ечади сирли тугун — Ватанни.

Кунлар ўтар, тиниқади ҳар кимнинг ҳақиқати,
Гўё олам чиройини сиғдирган бир кўзгудай.
Кимлар Ватан деганида тушунар она меҳрин,
Кимлар уни англаб олар севиклисин кўзида...

ҚУМУШНИНГ КЕЛАЖАККА МАКТУБИ

Кабутарга айландилар ўтган кунларим,
Зангор самоларни излаб учиб кетдилар.
Бегим, тиниқ ҳисларимиз заҳарламадим,
Кабутарга дардларимиз кўчиб ўтдилар.

Бахтлиларнинг самосида учсин кабутар,
Бахтсизликни қанча бўлса кўрди етарли.
Қайтармангиз, олисларга кетсин кабутар,
Бунда қолмасин, қўрқаман, атроф заҳарли...

Бахтли самоларни излаб учди кабутар...

БОЛАЛИК

Оқ каптарлар учар тиниқ самода,
Бир вақтлар қўнарди тутсам қўлимни.
Танимади, қўлим қолди ҳавода,
Яна олисларга солди йўлини.

Болалик — оқ каптар, учиб кетади,
Бизни оғушлайди ўзгача олам,
Юлдузлар ёнида парвоз этади,
Унга қўлимизни тутмасмиз биз ҳам...

* * *

Кема йўлга чиққан. Тасодиף кутар,
Кема чексизликка кетмоғи даркор.
Тўлқинлар бир сирни яшириб мудрар,
Денгизнинг туби йўқ, қирғоқлари бор.

Ҳақиқатга етмоқ имконин берса,
Табиат бир марта — кетар ҳолатинг.
Кема йўлга чиққан, йўллар қолади,
Тинчгина денгизга чўкиб боради.

ТОНГДА

Пешвоз чиқар сенга тонгда
Дарахлар қўшини — мунгли.
Саслар қолгандай оқшомдан,
Сиргалар шамол ёқимли.

Пешвоз чиқар сенга бугун
Нурларнинг вазмин одими.
Жилмаяди богда бир гул —
У ҳам янги кун одами.

* * *

Сира адашмайдиган,
хато қилмайдиган одам,
бир сўздан қайтмас,
шафқатни билмайдиган одам,
нега келдинг,
нима сўраб келдинг,
адашган,
шафқатли, менинг ёнимга?!

* * *

Ижобат бўлгандай оғир башорат
Кексалик келар.
Сенинг маъюслигинг балки ишора,
Ўтади йиллар.
Севгимиз дарахти қуримас балки,
Етар кўкламга.
Биз сурган хаёллар — тонгларнинг мулки,
Қолар оламга.
Биз голиб бўламиз, хаёлдай тоза
Кечалар қолар.
Тунлар галабамиз байроғин ёзар—
Байроғи қора.

* * *

Сен пинҳон хаёллар сурасан
Деразага қараб,
осойиштасан.
Елкангдан, жим босган қоронғуликни
кўтариб ташлайсан агар истасанг.

Бир қадам қўйсанг-чи!
Ёришар хонанг,
уйингдан парига чекинар жимлик.
Сенинг бу янгича ҳолингга қараб,
ҳайрон қотиб турар
деворлар шўрлик.

Ўзи ҳақда бир бор эслатмоқчидай,
сенга интилади уйнинг чироғи.
Сенга-чи, шу яхши,
Ҳеч бўлмаганда,
кўрмайсан қўлларинг титроғин...

ТОҒЛАР

Минг йилки, паҳлавон мисоли тоғлар,
Қатта курашларга ҳозирланади.
Душман бўронларнинг қанчасин енгди,
Лекин бир қадам ҳам қимирламади.

Тоғлар олисдан ҳам кўзга ташланар,
Мағрур, Ғалабага тимсол сингари.
Чопса чопаверсин, майли, бошқалар,
Тоғлар бир қадам ҳам босмай енгади.

* * *

Саратон.
Тунлари мени қайгадир
Етаклаб кетади синашта жимлик.
Менга яқин жойда,
Боғлар устидан
Ойдан тўкилади нурми, ичимлик?.

Менинг йўлларимда илиқ бир нафас,
Аста тебранади мастона боғлар,
Бу оқшом қўйнидан чироқлар эмас,
Балки кузатмоқда дайди нигоҳлар?!

Менинг қайтгим келмас,
Менга бари бир,
Илиқ саратонни унутгим келмас.
Мен билан кезгали шошмоқда кимдир.
Саратон.
Биламан, мен ёлғиз эмас,

* * *

Губорлар тарқалди кўнгилдан энди,
Йўқолди туманли кунлар таъсири.
Энди шод қарайман ҳамма нарсага,
Мен бахт излаб юрган инсонлар бири.

Чизилиб ўтади турналар кўкда,
Уйлатиб шу қисқа умрим қадрини.
Оламда суюкроқ ҳеч қўшиқ йўқдай
Шивирлайман бирор шеърнинг сатрини.

Булутсиз осмондай очикдир қалбим,
Мен бундай қувончдан толиб кетаман.
Умр ўтаверар, мен эса мангу
Шундай лаҳзаларда қолиб кетаман.

* * *

Биз хаёлдан узунроқмиз бу кун, бу соат,
Уйлаётган икки киши, икки Ҳақиқат.
Уртамизда Вақт фарёди тинмайди, «чиқ-чиқ»,
Бир-бировни биз Вақтдан ҳам севамиз қаттиқ.

Сайёралар йўлларида айланамиз жим,
Сайёралар тилларида сўзлаймиз, дўстим.
Бу оламнинг ҳозирига севгимиз сабаб
Юлдузларга айланмоқда биз айтмаган гап.

Фарёд чекар, тугамайди Вақтнинг саноғи.
Икки юрак, икки дўстда дунё сўроғи.
Уйлаётган икки киши — икки Ҳақиқат
Хаёллардан узунроқмиз бу кун, бу соат.

* * *

Саф тортиб келади фикрлар баъзан
Қуролланган душман қўшини каби.
Турмушнинг энг майда ташвиши билан
Қуролланган бўлар одатда улар.

Саф тортиб келади фикрлар баъзан
Қуролланган катта қўшини мисоли.
Улар ихлос билан қўриқлайдилар
Эркка интилмоқчи ашаддий Руҳни.

* * *

Сен менга ишонгин, майли, битмаган
Барча ғамларингни мен билан қолдир.
Балки юрагингда эриб кетмаган
Қишдан қолиб кетган қорларнинг бордир.

Бошингдан кечганини сўзла, мен каби
Хаёллар бағрида юрган бир жонсан.
Балки сен кимнингдир севги эртаги,
Суюк бир хотира, аччиқ армонсан.

Юлдузлар эртакдай кулган пайти сен
Эҳтимол ўчирмай чироқларингни,
Фаришта кечага балки айтарсан
Юрагингда қолган ардоқларингни.

Кўзларингда сирли хаёл кўлкаси,
Сен менга ишонгин, айтиб бер, кимсан.
Ҳали айтмаганинг дардларинг билан
Ҳар ҳолда сен менга жуда яқинсан...

* * *

Биз мангумиз, узоқ яшаймиз.
Биз дунёда энг узун сирмиз.
Биз Кун бўлиб боқамиз Кунга,
Яшилликлар ичра яшилмиз.

Биз олисмиз барча юлдузга,
Бир юлдузга — Ерга тутқунмиз.
Олисдирмиз олислар учун,
Яқинларга жуда яқинмиз.

Бир кун мангу шу еримизда
Бизга шамол алла бошлайди.
Биз мангумиз — бир куни биздай
Биз учун ҳам кимдир яшайди.

* * *

Бу ерда дарахтлар ташлаб кетилган,
Ўтган бир фаслнинг ғарибалари.
Йиғилган хазонлар йиғинчоқ кузнинг
Ранглар устидаги тажрибалари.

Изғирган шамоллар кўтариб кетар
Илинган нарсани, унга бари бир.
Лаҳзалар кўринмас лашкардек ўтар,
Булутлар — фурсатнинг елканларидир.

Қорайган тошлар бор, куйган излар бор,
Улар ўтган Туннинг етимларидир.
Ёдингда қолгани ёмғир ва шамол, —
Қайгу ва қувончнинг битимларидир.

Куннинг на шиори, на байроғи бор,
Жимгина келар, жим кетар бечора.
Дилни маънос қилар лекин бу такрор,
Улуғ бир қудратга бордай ишора.

* * *

Хаёлимда гуллаган бир боғ,
Билмам ундан қайси кун ўтдим.
Кўнгил қўйдим унга қайси чоғ?
Хотира ҳам алдайди, дўстим.

Хаёлимда ҳайқирган денгиз
Орзу қилдим, яратдим мен ҳам.
Ўйлаб кўрсам, дўстгинам, эссиз
Хаёл бизни алдайди экан.

Шундай яқин хаёл ва кечмиш,
Адаштирдим ўзим ҳам уни.
Сен ҳақдаги ўйлар ҳам балки
Хотиранинг гўзал ўйини...

* * *

Саҳардан тунгача — жуда қисқа йўл,
Тундан саҳаргача бир оз узундай..
Менинг бир қарорга келишим лозим,
Ўйлаб олишим шарт, ўзим тўғримда.

Бирор хулосага келишдан олдин,
Ажрим қилмоқчиман Ҳақни — кўнгилни.
Мен энди тунлари ухлай олмайман,
Танлайман ҳар ҳолда узунроқ йўлни.

МУНДАРИЖА

«Севгим. Сизнинг ҳақда...»	3
Ўзбекистон	4
«Дехқоннинг шамолга...»	5
Тинчлик ҳақида	5
Эрта кўктам шеъри	6
«Шафқат қила олмас...»	7
«Олдинда не кутар...»	7
«Турналар учмоқда...»	7
«Унутилган хотирани...»	7
Овоз	8
«Менинг билганларим...»	8
«Фурсат қисқа...»	9
Аёл	9
Тунда келган шеърлар	10
«Ташланганман ўтли оқимга...»	11
«Тун хаёллар мисоли узун...»	12
«Ойдин йўл. Маъюс дил...»	12
«Атрофга боқ, кетаётган Куз...»	13
«Кузнинг сўнгги кунларида...»	13
«Оқиб кетар булутлар бу кеч...»	14
«Ишонгандан қаттиқ ишонар...»	14
«Кун бўйи бўғриққан...»	15
«Оқ туним. Соҳилим...»	15
«Хонада ёнма-ён ёқилган шамлар...»	16
Эзгулик йўлида	16
Қўшиқдан сўнг	16
«Овоз тинди, сукунат чўкди...»	17
Ойбек шеърларини ўқиб	17
«Самарқанднинг...»	18
Нидо	18
«Ватанинг ҳақида ўйламоқ...»	18
«Дунёда ҳеч нима...»	19

«Таассуротлар олинган қарзга...»	20
Тўкилаётган олма гуллари	20
«Ўмрингиз пахтазор далада ўтар...»	20
«Ошноқ булутларни тутатмоқда...»	21
Қария	21
«Сеннинг тайёрланган...»	22
«Мени хафа қилмассан...»	22
«Кўзларнинг қаърида...»	23
«Умид узилмаган...»	23
«Таъқиб қилар яна бир қадам...»	24
«Олиб кетолмайман...»	24
Бола тарбияси ҳақида	24
Боланинг дунёси	25
«Юлдузлар чўкди жим...»	25
Эртакнинг охири	25
Бардош	26
«Дунёнинг қувончи...»	26
«Ёлғон гапирганинг...»	26
«Мен сени севаман, Ватаним...»	27
Уйғониш	27
Тонг	27
Минбар	27
Вақт	28
Улим	29
«Охири йўқ эди...»	29
Изоҳсиз шеър	30
«Ҳар кун хат келтирар...»	30
«Бу бир кунлик соғинч...»	30
«Шивирлайди, юрар бесабаб...»	31
Ёлғизлик шеъри (Десанка Максимовичдан)	31
«Ёмғир тинди...»	33
Саволнинг жавоби	33
Ишонувчан болалик	34
Болаликка қайтиш	34
«Кел, қорларни тинглайлик...»	35
«Секин ёғар кузнинг ёмғири...»	35
«Қишлоқ йўли...»	36
Онам хотирасига	36
«Жимгина кўз тикиб...»	38
Қор	38
«Шоир ҳар бир сўзини...»	39
«Бир шоир яшайди...»	39

«Юлдузлар акс этар...»	39
«Тун узун, оқади...»	40
«Қишлоқда барча йўл...»	40
Тинчлик йили	41
«Бу кунларнинг якуни...»	41
«Табиат бир моҳир...»	42
Ҳаракатлар	42
«Тунлар ёғар...»	43
«Шундай хаёл...»	43
«Уйлар...»	43
Болаликдан бир манзара	44
«Қор ёғар, ёмғир ёғар...»	45
«Қўнглиннинг тубида исмлар...»	45
«Қорлар кўмар эмиш...»	46
«Қишлоқнинг тор кўчаларида...»	46
«Биз томонда пахта хирмони...»	47
Ёмғир	47
Урушга қарши	47
Қулоққа чалинган жавоблар	48
«Ёнгмоқчи бўлсанг гар...»	48
«У қайғурса...»	49
«Баҳор...»	49
«Бу деворнинг...»	50
«Ҳаммаси ухлади...»	50
Муроса	50
«Фильм тамом...»	51
Ҳолат	51
«Уйна, ўйна. Эркинлик...»	52
Сезим	52
Таъсирчанлик	52
Бир одамнинг орзуси	53
«Сен ҳам менинг каби...»	53
Қордаги излар	53
«Китобларга адоватим бор...»	54
«Кўзларинг қораси...»	54
Қушлар	54
«Кўринар-кўринмас...»	55
Дардларнинг ечилиши	55
«Нима гуноҳ қилдим, дейсан...»	55
«Бир дўст кетди...»	56
«Ой кулди...»	56
Хунук аёл ҳақида қўшиқ	57
Жимлик ҳақида икки қўшиқ	58

Пахтазордаги қизлар	58
«Табиат сен менинг...»	59
Гулзорда	60
«Шоир бўлиш...»	60
Хат	60
Инсоннинг умри	61
Эртани ўйлайман	61
Ҳасрат	61
«Биламан, сен бахтни...»	62
«Башарти у сени севмаса...»	62
«Ўн йил, унутолмас...»	62
«Қим олмоқда биз интилган...»	63
Кумушнинг келажакка мактуби	63
Болалик	63
«Кема йўлга чиққан...»	64
Тоягда	64
«Сира адашмайдиган...»	64
«Ижобат бўлгандай...»	65
«Сен шинҳон хаёллар...»	65
Тоғлар	66
«Саратон...»	66
«Ғуборлар тарқалди...»	67
«Биз хаёлдан узунроқмиз...»	67
«Саф тортиб келади...»	68
«Сен менга ишонгин...»	68
«Биз мангумиз...»	69
«Бу ерда дарахтлар...»	69
«Хаёлимда гуллаган бир боғ...»	70
«Саҳардан тунгача...»	70

На узбекском языке
Фарагат Камолова

ДАЛЬНИЕ ДОРОГИ

Стихи

Тақризчи Н. Жуманиёзова

Редактор Р. Парфи
Рассом А. Мамажонов
Расмлар редактори А. Кива
Техн. редактор Т. Смирнова
Корректор О. Турдибекова

ИБ 3915

Босмахонага берилди 05.06.87. Босишга рухсат этилди 09.12.87
Р 03170. Формати 70x90 1/32. Босмахона қоғози № 2. Ада-
бий гарнитура. Юқори босма. Шартли босма л. 2,78.
Шартли кр.-оттиск 2,91. Нашр л. 2,74 Тиражи 5000
Заказ № 25. Баҳоси 30 т. Шартнома № 66—87.
Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 700129.
Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси иш-
лари Давлат комитетининг Бекобод шаҳар босмахонаси. 702909,
Аббасов кўчаси.

Камолова, Фароғат.

Узоқ сафарлар: (Шеърлар). — Т.: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1987. — 76 б.

«Узоқ сафарлар» — Фароғат Камолованинг иккинчи китоби. Фароғат ўз овози, ўз сўзига эга бўлган истеъдодли шоирдир. Унинг шеърларида бугунги Инсоннинг замон ва тарих олдидаги масъулияти қаламга олинади, она-еримизнинг такрорланмас табиати куйланади, ўзбек аёлининг куйинчак сиймоси намён бўлади.

Бу китоб шеърхонлар учун муносиб совға бўлади, деб ишонамиз.

Камолова, Фарагат. Дальние дороги: Стихи.

Ўз 2